

РОЗДІЛ 6

ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

УДК [364.2+331.5]:338.2

Богущ Л. Г.

Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи
Національної академії наук України

КОНЦЕПЦІЯ ГУМАНІСТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ: МАКРО- І МІКРОРІВНІ ІНСТИТУЦІАЛІЗАЦІЇ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ

Узагальнено ідеї, принципи, підходи до формування концепції гуманістичного управління економікою, що передбачає підвищення ефективності відтворення і реалізації трудового потенціалу людини як головної продуктивної сили суспільства. Впровадження цієї концепції є ефективним шляхом досягнення суспільного консенсусу з питань стандартизації і гарантування рівня та якості життєдіяльності населення, прийнятних з огляду на умови господарювання, загальносуспільні й суспільно необхідні потреби, магістральні цілі розвитку.

Ключові слова: концепція управління економікою, рівень і якість життя, капіталізація трудових ресурсів, економічний та соціогуманітарний простір.

Постановка проблеми. Концепція соціально орієнтованого (гуманістичного) управління економікою – це сукупність ідей та принципів, що обґрунтовують модель суспільного відтворення, кінцевою метою якого є забезпечення якнайповнішого всебічного розвитку та реалізації трудового, творчого, культурного потенціалу людини як головної продуктивної сили суспільства (окремих індивідів, сукупної робочої сили, функціональних і територіальних спільнот різного рангу).

Розв'язання цього магістрального завдання має досягатися узгодженим розвитком суспільно-економічних інститутів зі створення належних умов як для використання спектру продуктивних якостей працівника для забезпечення та поліпшення добробуту свого і членів своєї сім'ї власними силами, так і для адекватного рівневі економічного розвитку задоволення потреб населення (насамперед тих, що на конкретно-історичному етапі є загальносуспільними та визнаються суспільно необхідними). Ефективне функціонування організаційно-економічних механізмів відповідних інститутів на макро-, мезо- і мікрорівнях національного господарства (відповідно: економіки у цілому; галузей і видів економічної діяльності в її складі; підприємств, представлених корпораціями і квазікорпораціями, некомерційними організаціями, органами державного управління, а також домогосподарств, що можуть вести виробничу діяльність у статусі фізичної особи – підприємця [1]) забезпечується взаємодією їх нормативно-правових, організаційних та адміністративних, економічних і фінансових, маркетингово-рекламних важелів, а також важелів, іманентних власне некомерційному сектору та інституціям громадянського суспільства у сфері просвіти, формування світогляду, професійної та ідеологічної орієнтації населення, захисту прав споживачів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значущість, проблеми і шляхи підвищення ефективності державної політики у сфері формування і використання трудових ресурсів та кадрового забезпечення національної економіки на етапі усталення темпів її розвитку та посилення соціальної орієнтованості, подальшої інтеграції до світового

економічного простору широко й різнобічно висвітлюються у фахових працях. Висновки науковців щодо залежності перспектив сталого зростання України, конкурентоспроможності вітчизняних суб'єктів господарювання від динаміки кількісних і якісних характеристик їх кадрового потенціалу (як інтегрованого вектору довготривалих тенденцій відтворення і використання спектру продуктивних якостей сукупного працівника) засвідчують актуальність подальших досліджень теоретико-методологічних і практичних засад оптимізації відповідної стратегії на макро-, мезо- і мікрорівнях її розроблення і реалізації.

Основні теоретичні положення концепції гуманістичного управління, узагальнюючи ідеї соціально орієнтованої економіки, держави добробуту, менеджменту організацій та персоналу, висвітлені у працях, де:

– розглядається сутність управління як особливої сфери економічних відносин, логіка розвитку якої зумовлюється необхідністю впливу на певний процес через прийняття рішень, що відповідають внутрішнім і зовнішнім потребам суб'єкта управління; досліджуються основні наявні концепції та інструменти сучасного управління [2];

– інтерпретується категорія публічного управління, що дає змогу реалізувати принцип розподілу влади і повноважень у соціально-економічному розвитку, водночас узгоджуючи інтереси та дії інституцій державного та громадського управління [3];

– визначаються основні завдання управління на макро-, мезо- й мікрорівнях економічної діяльності, вивчається їх динаміка в процесі суспільного й господарського розвитку в глобалізованому світі [4];

– проводиться аналіз та порівняння концепцій управління підприємством в умовах ринку [5], у тому числі в умовах загальноекономічних та бізнес-реалій України останнього десятиріччя [6]; розробляється цілісна маркетингова концепція управління цим суб'єктом господарювання [7];

– опрацьовуються підходи до формування концепції соціальної відповідальності підприємства перед зайнятими, споживачами і суспільством,

що враховує мотивації як власника, так і персоналу [8];

– обґрунтовуються засади соціально орієнтованого управління спектром сфер діяльності підприємств, що консолідують принципи загальносистемні, підвищення економічної ефективності, забезпечення соціальної відповідальності та сталого розвитку; окреслена структура соціальних інститутів, залучених до їх реалізації на макро-, мезо- і мікрорівнях економіки [9; 10].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Систематизація та послідовне впровадження концепції соціально орієнтованого (гуманістичного) управління економікою є найбільш ефективним шляхом досягнення суспільного консенсусу з питань стандартизації і гарантування рівня та якості життєдіяльності населення України у віці, молодшому за працездатний, працездатному, пенсійному, прийнятних з огляду на конкретні-історичні умови господарювання, загальносуспільні й суспільно необхідні потреби, магістральні цілі розвитку макросоціальної системи загалом. Найбільшу актуальність у цьому контексті нині має проблематика категоріального наповнення стратегії ефективного відтворення сукупної робочої сили, забезпечення і винагороди гідної праці.

Мета статті полягає в узагальненні ідей, принципів та підходів до підвищення ефективності відтворення і реалізації трудового потенціалу індивіду та людської спільноти як головної продуктивної сили суспільства в рамках концепції гуманістичного управління одним із базових інститутів соціуму – економікою – на макро-, мезо- і мікрорівнях її функціонування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Взаємодіє коло суспільно-економічних інститутів, розвинутих соціумом і державою задля розроблення і реалізації політики та стратегій у сфері виробництва і розподілу спектру матеріальних і нематеріальних благ, доданої вартості, відтворення трудоресурсного потенціалу економіки за певними кількісними та професійно-кваліфікаційними параметрами, включає:

– систему державного управління та місцевого самоврядування, діяльність якої інституціалізується в нормативно-правовому і фінансовому забезпеченні господарювання, капіталізуючись в організаційно-економічних умовах та потенціалі сукупності видів діяльності з відтворення середовища життя, підтримання та поліпшення рівня індивідуального й спільнотного добробуту;

– систему формування трудоресурсного потенціалу та забезпечення зайнятості населення, інституціалізовану та капіталізовану в організаційних структурах і механізмах функціонування ринку праці, освітньому комплексі, а також інших складниках національної економіки, що залучаються до збереження, розвитку та реабілітації трудового потенціалу людини (охороні здоров'я, рекреаційній сфері, підсистемі наукового та ІТ-обслуговування тощо);

– систему соціального забезпечення, нормативно-правові та організаційно-економічні засади формування і функціонування якої інституціалізуються та капіталізуються в соціальній інфраструктурі, а також організаційних структурах і механізмах функціонування соціального захисту.

Взаємодія цих підсистем суспільної діяльності з відтворення та реалізації продуктивного потенціалу сукупного працівника, капіталізація їх потенціалу (насамперед зазначених вище основних його складників) для поліпшення добробуту індивідів,

громад, населення країни загалом відбувається в межах економічного та соціогуманітарного простору як територіального відображення ресурсного та організаційного забезпечення, а також механізмів функціонування і розвитку базових інститутів соціуму: родини і спільноти, мови та комунікації, культури та духовності, господарської діяльності, держави і права тощо [11, с. 3-11].

Відображаючи територіальну структуру та організацію макросоціальної системи країни, соціогуманітарний простір, зокрема, функціонально представлений сегментами:

– соціально-територіальних спільнот населення (суспільними інститутами родини, релігії і громади, соціальною ієрархією, соціальними статусами і типами);

– ринку праці (насамперед у частині механізму формування і збалансування її пропозиції та відповідного попиту);

– системи формування і коригування суспільного світогляду, моралі та етики, відтворення й удосконалення інтелектуального, професійно-кваліфікаційного та інноваційного потенціалу робочої сили (насамперед у складі ланок освіти, науки і наукового обслуговування, культури та мистецтв, а також «мереж знань», поряд із зазначеними ланками представлених інформаційною інфраструктурою і, зокрема, електронними інформаційно-комунікаційними мережами);

– економічної діяльності з організації середовища життя і споживання людини в межах матеріального і нематеріального виробництва;

– споживчого ринку;

– системи соціального забезпечення і захисту, а також діяльності з підтримання відповідних напрямів національної безпеки;

– соціальних комунікацій (їх система охоплює суспільні та громадянські норми і правила, способи і методи кооперації, механізми розв'язання конфліктів, рівень довіри між індивідами, соціальними групами, верствами і прошарками, а також суб'єктами господарювання).

В умовах нео- та постіндустріального господарювання, що характеризується відповідно кардинально зростаючою і провідною роллю людини як продуктивної сили суспільства, функціонування згаданих вище інститутів соціуму з відтворення та реалізації трудоресурсного потенціалу в підсумку забезпечує становлення і розвиток:

– соціальної солідарності – в межах інституцій загальнообов'язкового страхування (пенсійного, медичного, від втрати працездатності тощо), соціального захисту і залучення вразливих верств;

– інституту трипартизму – як механізму збалансування ринку праці, дотримання прав на гідну та безпечну працю у взаємодії органів державного управління та місцевого самоврядування, інституцій, що представляють об'єднання роботодавців та найманих працівників;

– системи громадського управління та контролю у сфері підготовки та підвищення кваліфікації кадрів.

Серед основних принципів соціально орієнтованого (гуманістичного) управління економікою слід відзначити:

– унормування і стандартизацію державних соціальних гарантій, що окреслюють зміст суспільного договору та конституційної згоди, визначають умови і стимули соціальної солідарності, забезпечуючи єдиний підхід до розроблення і реалізації відповідних сегментів державної політики, цільових заходів і програм;

– збалансованість визначення та пропорційність виконання пріоритетів, зважаючи на магістральні цілі розвитку макросоціальної системи в конкретно-історичних умовах (такий підхід є запорукою послідовності й ефективності державної політики зі створення сприятливих умов життєдіяльності, нарощування і реалізації продуктивного потенціалу населення, вдосконалення загальних умов суспільного відтворення, пов'язаних із функціонуванням ланок соціального призначення та результатами капіталізації професійно-кваліфікаційного, інноваційного, рентогенеруючого, комунікативного потенціалу людських ресурсів);

– диференційований підхід до регулювання процесів суспільно-економічного розвитку з урахуванням соціально-демографічної, господарської, екологічної специфіки цільових регіонів та адміністративно-територіальних утворень;

– комплексність програм реалізації інвестиційних, інноваційних та соціальних пріоритетів, невзаємозамінність яких підвищує результативність планування і витрачання ресурсів, забезпечуючи множинні потенційовані ефекти від господарювання, стимульованого заходами з використання й удосконалення продуктивного соціогуманітарного потенціалу в сполученні з діяльністю у сфері соціального захисту населення.

Основоположною категорією дослідження проблем і шляхів удосконалення кадрового забезпечення національної економіки є трудовий потенціал працівника, який включає енергетичний потенціал, або здатність до праці, що поєднує психофізичні (фізичне, психічне здоров'я) й інтелектуальні якості (когнітивні та творчі), а також соціально-психологічний потенціал, що визначається комунікативним і культурним рівнями та соціальною активністю (моральним рівнем, потребою в досягненні) [12, с. 12].

Отже, базовим стосовно якості трудового потенціалу визнають стан здоров'я, що створює підґрунтя для формування інших його компонентів, суттєво впливає на професійну спрямованість, діапазон працездатності та продуктивність праці. Стан здоров'я економічно активного населення, своєю чергою, визначається сукупністю доволі інерційних факторів спадковості, якості життєдіяльності та екологічної ситуації, причому 80-90% цього впливу припадає на взаємодію побутових умов і способу життєдіяльності, тісно пов'язаного з культурно-освітнім рівнем працівника (у тому числі соціально-психологічними чинниками життєдіяльності: сімейним становищем і взаєминами, стосунками з колегами і керівництвом, реалізацією життєвих очікувань, наявністю перспектив), а також умов праці, стану довкілля, індивідуальної результативності загальнодержавного комплексу заходів з охорони і відтворення здоров'я.

Взаємодія перелічених соціально-економічних та екологічних факторів, значущість яких дедалі зростає з прискоренням темпів науково-технічного прогресу та посиленням антропогенного тиску на довкілля, а в кризові періоди додатково – з поширенням деструктивних явищ у господарському комплексі, падінням рівня життя населення та розладом компенсуючих механізмів державної системи соціального захисту, власне, й зумовила несприятливі зміни в стані здоров'я та характеристиках відтворення трудових ресурсів потенціалу України. Останні проявляються, зокрема, у підвищенні рівнів захворюваності та інвалідизації, зниженні тривалості життя, зростанні смертності

працездатного населення. Втрати життєвого і трудового потенціалу працездатного населення внаслідок захворюваності, інвалідизації та передчасної смертності є джерелом економічних збитків, що складаються з вартості продукції, невиробленої через тимчасову непрацездатність зайнятих, стійку непрацездатність і смертність економічно активних громадян та осіб із молодших вікових груп, які становлять резерв трудових ресурсів, а також із витрат держави на соціальний захист, збереження здоров'я та реабілітацію інвалідів, які втратили працездатність у ранньому й економічно активному віці, інвестицій, зроблених у виховання, освіту та охорону здоров'я померлих у віці, молодшому за працездатний і непрацездатному.

Серед характеристик якості та способу життя найпомітніший вплив на працездатність зайнятих здійснюють характер праці; житлові умови і побутове навантаження; рівень доходів; регулярність, достатність і збалансованість харчування; тривалість та структура дозвілля (час, відведений на сон і активний відпочинок, рекреаційні можливості тощо); добова тривалість користування транспортом під час поїздок на роботу та з роботи; медична активність, яку визначають особливості піклування про здоров'я у разі захворювання, проведення індивідуальних профілактичних та оздоровчих заходів; наявність шкідливих звичок [13, с. 118; 14, с. 94].

Заробітна плата має бути головним компонентом витрат на відтворення працівника, у провідних країнах світу вона становить 60-70% його доходів. Суспільно-економічна дестабілізація останніх років, загалом низька ефективність вітчизняних заходів із диверсифікації господарського комплексу та трансформації системи соціального забезпечення в умовах низки глобальних фінансово-економічних криз суттєво послабили відтворювальну і стимулюючу функції оплати праці, а також функції держави в регулюванні доходів і процесів соціального розшарування населення за допомогою податкової, цінової та індексаційної політики.

Отже, до основних умов оптимальної реалізації трудового потенціалу, забезпечення прийнятної якості трудового життя пересічного індивіда слід включити належну винагороду і безпеку праці, можливість використання власних здібностей, самореалізації та професійного зростання, впевненість у майбутньому, гарні стосунки в трудовому колективі, соціальну корисність праці. Відрив ціни праці від її вартості, зниження доступності освіти та значущості професійно-кваліфікаційного рівня в рейтингу факторів матеріального добробуту і бажаного соціального статусу, затримки з виплатою зарплати призводять до звуженого відтворення кількісних та якісних характеристик кадрового забезпечення економіки.

Поряд із гарантуванням стандартів гідного життя, дотриманням соціальної справедливості та солідарності принципи соціальної держави передбачають економічну свободу людини, відповідальність держави за створення умов для впровадження суспільно-економічної життєдіяльності, у тому числі шляхом регулювання попиту, пропозиції, ціноутворення і конкуренції на ринку. Звідси – доступність допрофесійної і професійної освіти, особливо економічної, та контроль її якості (фундаментальності, прикладної спрямованості, широти, сучасності) належать до визначальних чинників впливу на перспективи формування кадрового забезпечення економіки.

З іншого боку, найсуттєвішими загрозами тривалого (впродовж року і більше) безробіття населення молодшого працездатного віку є:

- його переростання в структурне, тобто безробіття, спричинене руйнуванням професійних навичок, а отже, невідповідністю між кваліфікацією бажаних працевлаштуватися і вимогами пропонувананих робочих місць (уже в найближчій перспективі цей фактор особливо впливатиме на якість кадрового забезпечення наукоємних ланок економіки);

- поширення в молодіжному середовищі патерналістських настроїв, його криміналізація і люмпенізація.

Зважаючи на висвітлені вище чинники, невід'ємними елементами стратегії вдосконалення трудоресурсного забезпечення, усталення темпів інноваційно-технологічного зростання економіки України є:

- знаходження оптимального (соціально прийняттого й економічного ефективного) співвідношення між безоплатними і платними освітніми послугами, у тому числі забезпечення загальнодоступності певних їх видів для соціально вразливих категорій населення в рамках як державного, так і регіонального сегментів замовлення на підготовку кадрів;

- підвищення економічної доступності професійної освіти, зміцнення її фінансової бази завдяки впровадженню квазіринкових механізмів оплати послуг (поширенню практики надання освітніх ваучерів, субсидій, кредитів, спеціальних стипендій тощо);

- оптимізація методик визначення обсягів державного і регіонального замовлення на підготовку кадрів, диференційованого з урахуванням результатів прогнозування й індикативного планування потреби за пріоритетами підвищення конкурентоспроможності територіальних господарських систем, у тому числі в процесі їх ствердження на зовнішніх ринках товарів і послуг;

- реструктуризація мережі закладів післясередньої освіти відповідно до соціально-економічних особливостей регіонів (зокрема, потреб ринків їх праці в розрізі професій), у тому числі модернізація навчально-виробничої бази, укрупнення спеціальностей, пропонувананих професійно-технічними навчальними закладами;

- посилення інноваційної активності системи освіти, підвищення її ролі в розв'язанні територіальних проблем (насамперед на засадах: формування технопарків загальнодержавного і регіонального значення на базі провідних ВНЗ; розвитку освітньо-науково-виробничих кластерів за пріоритетними ланками господарської спеціалізації регіонів; заохочення недержавних фондів із підтримки стартапів);

- стимулювання діяльності некомерційних організацій, що надають послуги профорієнтації, професійного навчання, консультування і працевлаштування різних вікових і соціальних категорій населення (у тому числі за кордоном), залучення їх до реалізації державних проектів цього профілю;

- поширення практики надання спектру пільг молодим спеціалістам, які працевлаштовуються в сільській місцевості та депресивних регіонах, щодо кредитування будівництва і придбання житла, оплати житлово-комунальних послуг і послуг із продовження власного навчання або навчання дітей, санаторно-курортного оздоровлення тощо.

Висновки. Реалізація концепції соціально орієнтованого (гуманістичного) управління економікою є ефективним механізмом підтримання суспільної стабільності й злагоди завдяки пошуку консенсусу з питань ствердження моделі економічного відтворення, магістральними цілями якої є:

- втілення прийнятних стандартів і гарантій рівня та якості життєдіяльності населення України у віці, молодшому за працездатний, працездатному, пенсійному;

- оптимізація характеристик конкурентоспроможності робочої сили, забезпечення гідної винагороди продуктивної праці завдяки якнайповнішій капіталізації трудового (освітньо-кваліфікаційного, інтелектуального, творчого та інноваційного, культурного) потенціалу працездатної людини як головної продуктивної сили суспільства;

- підвищення рівня соціального залучення (зокрема, професійної адаптації та реабілітації) вразливих верств;

- вирівнювання умов та параметрів відтворення і використання продуктивного потенціалу функціональних і територіальних спільнот різного рангу, насамперед у рамках заходів із задоволення відповідних загальносуспільних та суспільно необхідних потреб.

Перспективи підвищення ефективності державної політики зайнятості та оплати праці на сучасному етапі доцільно пов'язувати з чинниками, що достатньо швидко піддаються коригуванню, уможлижуючи здійснення позитивного зворотного впливу на характеристики формування і використання трудоресурсного забезпечення, загалом конкурентоспроможність економіки України. Серед них:

- чинники, що регулюють освітній і професійно-кваліфікаційний рівні населення, у тому числі:

- збалансованість сукупності елементів законодавства, що регламентує права населення на освіту, професійну підготовку і підвищення кваліфікації та їх доступність (територіальну й економічну);

- рівень задоволення потреб у безоплатних освітньо-виховних послугах із повноцінної ранньої соціалізації та всебічного гармонійного розвитку особистості в допрацездатному і молодшому працездатному віці;

- обов'язковість та підвищення якості викладання у загальноосвітніх закладах предметів фізико-математичного циклу, інших природничих та економічних дисциплін (як єдине реальне в умовах НТП та глобалізації конкурентних відносин на праці, товарів і послуг підґрунтя отримання більшістю їх випускників конкурентоспроможної професійної підготовки, у тому числі з робітничих професій);

- фактори, що визначають макропараметри відтворення кадрового потенціалу, в тому числі:

- наявність та обґрунтованість наскрізних довгострокових пріоритетів державної політики зайнятості у сфері: обсягів і структури державного замовлення на підготовку кадрів; оплати праці в розрізі секторів економіки різних форм власності та видів економічної діяльності; підвищення ефективності механізмів працевлаштування осіб, які здобули професійну освіту в межах державного замовлення (у вищих і професійно-технічних навчальних закладах, за програмами територіальних служб зайнятості); посилення контролю над дотриманням трудового законодавства, насамперед у питаннях безпеки праці, права на відпочинок та соціального

захисту найманого персоналу на підприємствах усіх форм власності та самозайнятих;

– затвердження методик дотримання прямої кореляції між величинами соціального прожиткового мінімуму і мінімальної оплати праці. Як відомо, доповнення прожиткового мінімуму соціальним змістом дає змогу поділяти бідність на рівні фізичного виживання та соціальний, або відносну бідність. Межі відносної бідності, коли ще реальна ефективна підтримка відповідних верств, визнають межами соціальної безпеки процесу збідніння;

– збалансованість обсягів пенсійних виплат державним службовцям та працівникам інших

ланок економіки. Формування соціальної бази підтримки влади за рахунок різкого розмежування обсягів оплати праці та пенсійних виплат державних службовців і працівників інших галузей шкодить як послідовній інноваційній модернізації національної економіки, підґрунтя і темпи якої закладаються в наукоємних ланках (зокрема, їх бюджетному секторі), так і соціальній стабільності, усталюючи певні негативи соціальної стратифікації, підриваючи довіру (передусім вразливих верств) до ефективності державної політики соціального захисту і зацікавленості владних структур в економічних ефектах її реалізації.

Список використаних джерел:

1. Класифікація інституційних секторів економіки України: Наказ Державної служби статистики України від 03.12.2014 № 378. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/klasf/st_kls/op_kise_2016.htm.
2. Бойчик І.М. Економіка підприємства. К.: Кондор, 2016. 378 с.
3. Мельник Р.С. Категорія «публічне управління» у новій інтерпретації. Адміністративне право і процес. URL: <http://aplaw.knu.ua/index.php/holovna/item/59-katehoriya-publichne-upravlinnya-u-noviy-interpretatsiyi-melnyk-r-s>.
4. Пріоритети національного економічного розвитку в контексті глобалізаційних викликів / За ред. В.М. Геєця, А.А. Мазараки. К.: КНТЕУ, 2008. Ч. 1. 389 с.
5. Маркетинговий менеджмент / За заг. ред. М.І. Белявцева, В.Н. Воробйова. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 407 с.
6. Юдіна Н.В., Кальченко О.А. Назад у майбутнє: еволюція концепцій управління підприємством в умовах вітчизняних бізнес-реалій. URL: <http://intkonf.org/ken-yudina-nv-kalchenko-oa-nazad-u-maybutne-evolyutsiya-kontseptsiy-upravlinnya-pidpriemstvom-v-umovah-vitchiznyanih-biznes-realiy/>.
7. Черепня В.В., Боклач Б.І. Маркетингова концепція управління підприємством. Соціально-економічні реформи в контексте європейського вибору України. URL: http://www.confcontact.com/apl/7_Cherepnya.php.
8. Родіонов О.В. Формування концепції соціальної відповідальності підприємства. URL: <http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/vsunud/2009-6E/09rovsvp.htm>.
9. Сімченко Н.О. Соціально орієнтоване управління діяльністю підприємств. К.: НТУУ «КПІ», 2010. URL: <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/2475>.
10. Дороніна М.С. Комплексне управління економічними і соціальними процесами на підприємстві (концепція і методологія). Х.: ХДЕУ, 2003. URL: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/27047.html>.
11. Бороноев А.О., Смирнов П.И. О понятиях «общество» и социальное». Социологические исследования. 2003. № 8. С. 3-11.
12. Римашевская Н.М. Формирование качества трудовых ресурсов России. Народонаселение. 2003. № 2. С. 6-14.
13. Системні дослідження у розробці і проектуванні систем збереження і відтворення стану здоров'я працівників промисловості / І.В. Кочін, Л.В. Порада, О.О. Савицька. Запоріжжя: ЗДІУЛ, 1997. 232 с.
14. Кулишова Р.С. Полноценный отдых. Формирование принципа рациональности. Народонаселение. 2003. № 3. С. 92-97.

Богущ Л. Г.

Институт демографии и социальных исследований имени М. В. Птухи
Национальной академии наук Украины

КОНЦЕПЦИЯ ГУМАНИСТИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНИЯ ЭКОНОМИКОЙ: МАКРО- И МИКРОУРОВНИ ИНСТИТУЦИАЛИЗАЦИИ И РЕАЛИЗАЦИИ

Резюме

Обобщены идеи, принципы, подходы к формированию концепции гуманистического управления экономикой, которая предполагает повышение эффективности воспроизводства и реализации трудового потенциала человека как главной производительной силы общества. Внедрение этой концепции является эффективным путем достижения общественного консенсуса в вопросах стандартизации и реализации гарантий уровня и качества жизнедеятельности населения, приемлемых с учетом условий хозяйствования, всеобщих и общественно необходимых потребностей, магистральных целей развития.

Ключевые слова: концепция управления экономикой, уровень и качество жизни, капитализация трудового ресурсного потенциала, экономическое и социогуманитарное пространство.

Bogush L. G.

Ptoukha Institute for Demography and Social Studies
of National Academy of Sciences of Ukraine

CONCEPT OF ECONOMY HUMANISTIC MANAGEMENT: MACRO- AND MICROLEVELS OF INSTITUTIONALIZATION AND IMPLEMENTATION

Summary

The ideas, principles, approaches to the formation of the concept of humanistic economy management, which involves increasing the efficiency of reproduction and realization of human labor potential as the main productive force of society, are generalized. The implementation of this concept is an effective way of achieving a public consensus on standardization and guaranteeing the level and quality of life of the population, acceptable in view of the economic conditions, the common public and socially necessary needs, and the main goals of development.

Key words: concept of economy management, level and quality of life, capitalization of labor resource potential, economic and socio-humanitarian space.